

AYDIN KÖKSAL**Bilime, Bilişime ve Türkçeye
Adanmış Bir Yaşam****Araştırdı
Buldu
Anlattı****Prof. Dr. Aydın Köksal:
Türk Kültürüne Yön
Veren Bir Aydınımız**

Emeritus Prof. Dr. Tuncer Ören, 2012

Ottawa Üniversitesi, Kanada;

Bilgi Çağı ödülü (1991, T.C. Kültür Bakanlığı); Modelleme ve benzetim onur listesi-Yaşam boyu başan ödülü (2011, SCS-ABD)

Yazılım alanında akademisyenliği kadar işadamlığı, yazarlığı, kültürümüzle ilgili olarak, engin bilgisi, sevgisi ile önemli katkıları, ressamlığı, müzisyenliği, çeşitli batı dilleriyle kültürleri hakkındaki bilgisiyle uygar bir kişilik örneği olan Prof. Dr. Aydın Köksal hakkında ayrıntılı bilgileri son çıkan *Adı Bilgisayar Olsun* adlı kitabından, önceki kitaplarından ya da İnternet'te "Aydın Köksal'ın Yeri" veya on binlerce başka bağlantıdan izlemek olanağı var. Bu kısa yazıda, kişiliğinin bendeki bazı yansımalarını vurgulamakla yetineceğim.

Kendine saygı

Kendi kişiliğine saygısı olamayanların başkalarına, başkalarının haklarına, doğaya, kendi kültürlerine ve genelde kültüre saygı duymayacaklarına inananlardanım. Bir dönem, hak eden ve edemeyen pek çok kişinin profesörlüklerinin onaylanacağını öğrendiği zaman profesörlüğe adaylığını koymadığını öğrendiğim gün başlamıştı sevgili dostum Aydın Köksal'ın saygıdeğer kişiliğine tanık olmam.

Ayrıca, başkalarına olan saygısıyla, nezaketinin ve başkalarının haklarına olan saygısıyla da etik davranışının kökenlerini anlamak da zor değil. Kendine saygısı olanın başkalarına saygılı olması çok doğal. Dilimize özen de benliğimize duyduğumuz saygının bir göstergesi.

Türkçe Sevgisi ve Türkçe Bilinci

Fransızca (Galatasaray Lisesi'nden), İngilizce, İtalyanca ve ayrıca Almanca ile İspanyolca bilen Aydın Köksal'ın Türkçe sevgisi, bilinci ve dilimize önem vermesi çok doğal geliyor bana. Ancak bir, bilemediniz iki yabancı dil bilenler, hatta hiç dil bilmeyenler arasından çıkıyor anadilimizin değerini bilemeyenler ya da onu horlayanlar. Aydın Köksal'ın *Dil ile Ekin* kitabını (Günlenmiş İkinci Yayım 2003) okumadıysanız, önemle salık veririm. Akıcı bir biçimle dilin önemini vurgulaması bu konuda iyi bir esin kaynağı.

Kişisel ve toplumsal davranışları etkileyen öğelerin en başında o kültürdeki değerler ve örnek kişiler -kahramanlar- yer alır. Bu yüzden Aydın Köksal Türkçe bilgi ve sevgisini Türkçe bilinçlenmesine dönüştürenlerin başında gelenlerden ve örnek alınmasında yarar olanlardandır.

Bilişim, Bilgisayar, Donanım, Yazılım ve Bilgisayar Mühendisliği

1960'lı yıllarda Türkiye'mizde kullanılan terimler İngilizce "computer" sözcüğünden "kompüter", "kompütür" ya da "elektro-nik beyin" idi. Saymak, hesap yapmak anlamına gelen Latince "computare" sözcüğü, önce Fransızcaya, 1630 yılında da İngilizceye "compute" sözcüğü olarak geçmiş. On yıl sonra, 1640 yılında da, İngilizce "computer" sözcüğü hesap yapan insanlar için kullanılmaya başlanmış. Hesap yapan makineler yapıldığında da bu terim kullanılmış.

Aydın Köksal ne iyi edip *bilgisayar, donanım, yazılım, bilişim* gibi terimleri dilimize kazandırdı. Ne iyi edip genç yaşında *Türkiye Bilişim Derneği*'ni kurarak *Bilişim Sektörü*'müzün örgütlü bir biçimde gelişmesinde öncülük yaptı. Ne iyi edip Hacettepe Üni-

versitesi'nde ilkin *Bilgisayar Mühendisliği* dalında akademik kadrolar, ardından bilgisayar mühendisleri yetiştirmeyi, hem de öğretim dili Türkçeyle başlattı.

Sözcükler kavramları betimleyen simgelerdir. Bir sözcüğü, teknik terimi ya da deyimini bilmeyen bir insan için simgelenen kavram yoktur; dolayısıyla düşüncesi o kavramı içeremez. Sözcükleri bilmeme düşünmeyi ve iletişimi olumsuz yönde etkiler. Aydın Köksal, *bilgisayar* sözcüğünü ve bu konudaki epey sayıda teknik terimi dilimize kazandırarak çok kişinin ufkunu açan bir altyapı sağlamıştır. Bu yüzden 2006'da basılan ve 200'den fazla Türk bilimcisinin katkılarıyla hazırlanan *Türkiye Bilişim Ansiklopedisi* İngilizce terimlerle karıştırılmadan yalnızca Türkçe olarak hazırlanabilmiştir. Bu, Türkçenin bu alandaki gücünü ve yeterliğini de gösterir.

Üniversite Eğitiminin Yabancı Dilde Olmasının Yanlılığı

Epey teknik kavramın Türkçesini bilmeyen bazı Türkler, o kavramları simgeleyen İngilizce terimleri bilmenin rahatlığıyla, Türkçenin zaten teknik bir dil olmadığı gibi bir yanılgı içinde, gençlerimize yanlış örnek olmaktadır. Kendi bilmediğimizi yok sanmak büyük bir yanılgıdır. Bu kişilerin, doktoralarını yurtdışında ya da İngilizce eğitim veren Türk üniversitelerinde yapanların ve ayrıca üniversitelerimizde çalışanların epeyinin, gençlere Türkçe yerine İngilizce ders vermelerini bazı üniversiteler yeğlemekte; bunlar böylece Türkçemizin işlenememesine ve genç kuşakların anadillerini öğrenememelerine yol açmaktalar. Bu konuda, ülkesinin ve kültürünün geleceğini önemseyen gençlere ve onlara olumlu altyapı sağlamakla yükümlü olanlara Aydın Köksal'ın 2006'da üçüncü baskısı yapılmış olan *Yabancı Dille Öğretim: Türkiye'nin Büyük Yanılgısı* adlı kitabını salık veririm. Aydın Köksal bu konuda da gele(bile)cek tehlikeyi ayrıntılarına inerek irdelemiş ve akıl gözüyle görebilme yeteneği olanlara gereken bilgiyi vermişti.

Dil ancak kullanıldığı zaman terimlerini koruyabilir ve dil bilinci ve bilgisi olanlar tarafından yeni terimler üretilebilir. Aydın Köksal'ın bu konudaki yazısında belirttiği gibi (kitabının hazırlandığı tarihlerde) üniversitelerinde gençlerinin %50'sinden fazlasının İngilizceyle eğitim gören ülkeler Nijerya, Kenya, Etiyopya, Gana, Uganda ve Tanzanya gibi Afrika ülkelerini içermekte. Tehlikenin belgelenmiş olmasına rağmen yalnız İngilizce eğitim yapılan üniversitelerin günümüzde de açılmaları ve gençlerin Türkçe öğrenmelerine özen gösterilmemesi, dilimiz ve kültürümüz bakımından endişe verecek bir olgudur. Aydın Köksal bu konuyu 1970'lerden beri irdelemiş ve yanlıgıyı gözler önüne sermişti.

Bilgi Çağı-Bilişim Çağı

T.C. Kültür Bakanlığı 1990 yılını "Bilgi yılı" ilan etmiş ve "Kültür Bakanlığı Bilgi Çağı Ödülleri" 1991 yılında, bazı bilim insanlarına verilmişti. Bilginin yüzyıllardan beri kullanılmasına dikkat çeken Aydın Köksal, daha doğru olan terimin "*Bilişim Çağı*" olduğuna dikkatimizi çekip, doğru terimi önermişti. *Türkiye Bilişim Ansiklopedisi*'nde yayımlanmış olan "*Bilişim Toplumu*" yazısında konuyu irdelemiş ve daha 1987 yılında bu konuda yazmış olduğu bir yazısını da kaynakçasında vermişti.

TOBB'daki Toplantıda Bedri Rahmi Eyüboğlu'ndan Bir Şiir

Yurtdışından bazı profesörler, TOBB Üniversitesi'nin 2005 yılında Ankara'da yapılan açılış panelinde "Nasıl bir Üniversite?" konusunda görüşleri alınmak amacıyla, çağrılmıştı. Konuyu amaç yönlendirmeli olarak irdelerken, "Nasıl bir Türkiye istiyorsak, o Türkiye'yi yaşatabilecek bir gençlik yetiştirebilen bir üniversite" diye açmış ve vatanımızdan bahsederken Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun dizeleriyle seslendirmiştim. Panele gelerek beni sevindir-

miş olan sevgili kardeşim Aydın Köksal'ın çıkışta, o dizeleri aynen tekrarlaması çok hoşuma gitmişti, "Kirazın derisinin altında kiraz; Narın içinde nar, Benim yüreğimde boylu boyunca; Memleketim var."

Bitirirken

Yazımı ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ten bir özdeyişle bitirmek isterim: "Yolunda yürüyen yolcunun yalnız ufkunu görmesi yeterli değildir. Mutlaka ufkun ötesini de görebilmesi gerekir."

Değerli dostum Aydın Köksal dilimize ve kültürümüze yön verirken ufkun ötesini de bize işaret ettiği için kendisine teşekkür borçluyuz. Hangi yolu seçeceğimiz ise, nereye gitmek istediğimize bağlı. Amacımıza göre yolumuzu seçebilme erdemini gösterebiliriz. Gençlerimize iyi örnek olmamız, sonra milletçe pişmanlık duymamak için çok yararlı olabilir.

Sevgili Aydın, ufkumuzu aydınlattın; çok teşekkürler.

Müzyisyenler Hep Vardı, 1993, tuval üzerine yağlıboya, 70 x 90 cm.

(Müzyisyenler [Commedia dell'Arte], Picasso'ya saygı)